

Ясеновська Т. Б.

викладач кафедри фінансів

ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ НА СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ

Важливою характеристикою податкової системи держави є розподіл податкового навантаження між основними факторами виробництва (працею й капіталом) та споживанням. У зв'язку з обмеженими в умовах економічної кризи можливостями збільшення податкового навантаження на капітал та працю, оцінка рівня податкового навантаження на споживання набуває особливого значення.

Для аналізу розподілу податкового навантаження між основними факторами виробництва та споживанням всі податки за економічним змістом поділяють на три групи: податки на працю, податки на капітал і податки на споживання. З метою забезпечення зіставності розрахунків у процесі порівняльного аналізу податкового навантаження на споживання в Україні та податкового навантаження на споживання в європейських країнах доцільно скористатися адаптованою до Європейської системи рахунків деталізованою класифікацією податків за економічним змістом, розробленою Соколовською А.М. Так, до податків на споживання в Україні відносяться: податок на додану вартість; акцизний збір; мито; податок з власників транспортних засобів, що сплачується фізичними особами; та специфічні для України збори: додаткові збори на виплату пенсій; збір за проведення гастрольних заходів; збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну і теплову енергію; збір у вигляді цільової надбавки до затвердженого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності; збір до Державного інноваційного фонду; збір на будівництво, реконструкцію та ремонт і утримання автомобільних доріг; збір за забруднення навколишнього природного середовища; збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства [1, с. 71].

Оцінка рівня податкового навантаження на споживання здійснюється з допомогою показника ефективної податкової ставки. Ефективна податкова ставка є ставкою за групою податків із єдиною податковою базою, що розраховується як відношення податкових надходжень (за да-

ними статистики державних фінансів), до податкових баз, визначених за інформацією системи національних рахунків (СНР). Останнє дає змогу враховувати як доходи, відображені в офіційній звітності, так і доходи від тіньової діяльності, й таким чином визначати не номінальне, а реальне ефективне навантаження. З допомогою ефективних податкових ставок можна оцінити середній рівень податкового навантаження на трудові доходи, доходи від капіталу, а також кінцеві споживчі витрати без урахування можливості перекладання податків із одних платників на інших.

У базу податків на споживання експерти Єврокомісії включають лише кінцеві споживчі витрати домогосподарств, виходячи з того, що врахування таких витрат державного сектору призводить до заниження податкового навантаження на споживання. Даний підхід аргументується тим, що, по-перше, приватне споживання домогосподарств є основним елементом бази податків на споживання (і це вважається достатньою причиною для того, щоб ефективна ставка податків на споживання розраховувалася просто – лише на основі кінцевих споживчих витрат домогосподарств); по – друге, більшість товарів та послуг, що споживаються сектором загального державного управління, у країнах ЄС звільняються від ПДВ як головного податку на споживання.

Результати визначення рівня податкового навантаження на споживання в Україні репрезентуємо у вигляді табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка рівня податкового навантаження на споживання в Україні в 2005–2009 рр.*

Показник	2005	2006	2007	2008	2009
Ефективна ставка податків на споживання	21,50	23,70	22,3	23,1	22,8

Як видно з наведеної таблиці, найвищий рівень податкового навантаження на споживання в Україні спостерігався в 2006 році. За даними Європейського комітету статистики ефективна ставка податків на споживання у країнах – членах ЄС в у 2005 році становила 22,6% при ефективних ставках оподаткування праці і капіталу 36,6% та 32,6% відповідно [2]. Тобто середній рівень податкового навантаження на споживання в Україні встановився на рівні європейського, що є наслідком високого ко-

* *Примітка.* Розраховано автором на основі даних Міністерства фінансів України та Державного комітету статистики України.

ефіцієнта продуктивності вітчизняного ПДВ. Однак за розрахунками Соколовської А.М. оподаткування доходів від капіталу в Україні є значно вищим, а ефективна ставка податків на працю є нижчою, ніж у країнах – членах ЄС [1, с. 76].

Таким чином, розрахунок ефективної податкової ставки на споживання дає змогу поглибити аналіз вітчизняної податкової системи та розширити межі пошуку адекватних шляхів її модернізації.

Водночас високий рівень оподаткування доходів від капіталу в Україні є одним із несприятливих чинників у боротьбі за залучення іноземних інвестицій, який свідчить про необхідність першочергового реформування цього податку та перенесення податкового тягаря на природні ресурси і споживання.

Список використаних джерел:

1. Соколовська А.М. Методологічні та методичні аспекти визначення податкового навантаження на працю, капітал і споживання // *Фінанси України*. – 2008. – №1.
2. <http://epp.eurostat.ec.eu.int/>
3. <http://www.minfin.gov.ua/>
4. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Вавричук О. С.

аспірант кафедри фінансів

ДО ПИТАННЯ ФІНАНСУВАННЯ ЖИТЛОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Житлове господарство є важливою складовою ЖКГ. Право на житло гарантоване кожній людині Конституцією України. Незважаючи на те, що відбуваються позитивні зрушення у реформуванні відносин у житловій сфері, технічний стан житлового фонду не поліпшується. На сьогоднішній день гостро стоїть проблема експлуатації житлового фонду та покращення умов проживання. Значна частина будинків житлового фонду збудована понад 40 років тому і вже давно потребує капітального ремонту. Кількість ліфтів, які мають термін експлуатації 25 і більше років на початок 2010 р. становила 34,0 тис одиниць (37,7% їх загальної кількості). Не працюють більше року – 3350 ліфтів [1]. Умови проживання громадян не відповідають європейським стандартам і вимагають суттєвого покращення. Недостатність бюджетного фінансування, неефективна тарифна політика не сприяють вирішенню проблем, які нагромадились у цій сфе-